Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостввах на провинциї:

на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Ґр. Ґолуховский в Берлинї.

Нинї приїзджає до Берлина міністер справ заграничних ґр. Ґолуховский а вся праса австрийска так і заграничнa не спускає з ока сеї подорожи і розписує ся о нїй широко. Та й зовсїм природно; ґр. Ґолуховский вибрав ся до нїмецкої столицї в таку пору, коли подорож єго мусить конче входити в комбінацию з важними подїями. Хоч би хтось і як заперечував, що подорож ґр. Ґолуховского не стоїть в нїякій звязи з погромом Італїянцїв в Африцї, то все-таки не можна собі того навіть і подумати, щоби підчас гостини австро-угорского мінїстра справ заграничних в Берлинї о сїй подїї не мало бути бесїди. Инша певно річ, коли хтось каже, що ґр. Ґолуховский має порозуміти ся в Берлинї, в який би спосіб помогти Італїї фінансово, щоби она могла вийти з теперішного свого клопоту. Сего рода чутка єсть вже сама собою так безосновна, що шкода о нїй і говорити. Того рода справа належала би передовсїм і в першім ряді до самої Італїї, і Італїя перша мусїла би в тім дїлї поробити якісь кроки, а о тім доси не було нїчого чути.

Инша річ, коли хтось каже, що в Берлинї має бути обговорена ситуация і становище двох союзних держав, до третої, котра хвилево ослабла а через то й ослабила тридержавний союз. В сїй справі пише Köln. Ztg.:

„В понедїлок приїзджає австро-угорский президент мінїстрів і мінїстер справ заграничних, ґр. Ґолуховский до Берлина, щоби віддати візиту нїмецкому канцлерови кн. Гогенльоге і представити ся нїмецкому цїсареви.

„У нас всїх укріпило ся то переконанє, що обі сусїдні держави зі всїма своїми жизненними інтересами тїсно звязані з собою і що та кріпка звязь, яка сполучає їх від 1879 р., дає найщасливійший вираз тїй спільности інтересів, бо лишає кождій державі окремо вільну руку, де переважають окремі еї інтереси, а сполучає їх до точного і безпечного дїланя у всїх жизненних справах обох держав. Нинї не розходить ся о то, щоби той союз формально відновити; він остаєсь ще на довший час правосильним. А річ ясна, що треба лиш з радостию повитати, коли урядові репрезентанти тої спільности інтересів сходять ся частїйше до особистої виміни гадок і спокійно та основно розмавляють о всїх біжучих справах полїтичних. То стало ся доси кілька разів минувшого року в Авсзе і у Віднї, так покаже ся і тепер з тої виміни гадок потверджене повної згоди, а тим самим і запорука для забезпеченя мира.

„Теперішна стріча припадає в пору, коли по деяких первістно занепокоюючих подїях вертає в заграничній полїтицї знову спокій. Тяжка судьба, яка стрітила недавно одного вірного і хороброго союзника, лиш ще більше скріпить переконанє, що обі середно-европейскі держави мусять конче стояти кріпко при собі і ще лиш більше скріпляти Італїю, щоби тим, о скілько то можна, скріпив ся і тридержавний союз. Італїя має тепер особливу нагоду пізнати своїх правдивих приятелів, отже й теперішна стріча верховодячих мужів державних, союзних з Італїєю держав, знайде в Римі лиш як найсимпатичнїйший відгомін.

„Що при маючій відбути ся стрічи прийдуть на порядок дневний всї справи, розуміє ся само собою. Коли денеде проявили ся якісь трудности у відносинах до Анґлїї, то з другої сторони стоїть супротив того очевидне поліпшенє ся відносин тридержавного союза до Росиї, що для мирних цїлий тридержавного союза може також бути лиш пожаданим.

Наконець каже Köln. Ztg.: Ґр. Ґолуховский був в молодших лїтах секретарем амбасади при тутешній австро-угорскій амбасадї; він мав вже тогди нагоду пізнати нїмецкий спосіб і дух нїмецкий. Не сумнїваємо ся, що він і тепер почує ся на нїмецкій земли як у себе дома, а при тім і переконає ся, що урядове заступство австро-угорских інтересів в нїмецкій державі спочиває в як найлїпших руках і таких, на котрі можна як найбільше спустити ся. Гостина ґр. Ґолуховского в Берлинї назначена на три днї.

Справи парляментарні.

В суботу відбуло ся знову засїданє комісиї для реформи виборчої і вела ся дальша дебата над арт. 2 дотичного закона. Пос. Пінїньский полемізував з пос. Романчуком, котрий представив річ так, мов би то при теперішній системі виборчій в Галичинї результат виборів спочивав зовсїм в руках правительства, а що так не єсть. Що до установленя трибуналу, котрий би мав судити за наду-

---

5)

З КРАЮ ЗОЛОТА і ДИЯМАНТІВ.

ОБРАЗКИ З ПОЛУДНЕВО-АФРИКАНЬСКИХ РЕПУБЛИК.

Після

Дра А. Цімермана, Шмайсера, Е. Вебера і др.

зладив К. ВЕРБЕНКО.

III.

Край Ґріка. — Перші диjаманти і що они наробили. — Кімберлє і копальні диамантів. — Торговля диямантами.— Айдібі і як собі поліция з ними радить. — Продукция диямантів.

(Дальше).

За пів години від послїдної стациї Біконсфільд приїзджаємо до Кімберлє. Вже здалека видко, як сїріють ся дахи міста; зблизька видимо, що всї доми вкриті сїрою, гнутою бляхою зелїзною, подібною до тої, якої у нас уживають тепер загально замість зелїзних віконниць і двери по склепах. Ба, що більше, тут майже всї доми, а навіть і церкви, збудовані з такої бляхи. Лиш деякі будинки, як н. пр. банки, суд, почта і кілька приватних домів збудовані з каменя, а декотрі знов зліплені з непаленої цегли. Кімберлє можна длятого справедливо назвати зелїзним містом. Та й не дивниця. Зелїзна бляха — то ще найдешевший тут матеріял будівельний, хоч єго довозять аж з Европи. За материял деревляний тут дуже трудно, бо лїсів нема, а на будованє домів з каменя або цегли, бачите, як не було, так і нема часу. Кімберлє, бачите, місто дуже нове, бо повстало в 1872 р., а нинї вже має звиш 40.000 душ постійних мешканцїв, не вчисляючи множества людий, котрі тут довший або коротший час перебувають. Зелїзні доми показали ся длятого ще найпрактичнїйшими, хоч не конче вигідні, мимо того, що властителї їх старають ся робити собі як найбільшу в них вигоду. Полудневоафриканьске сонце так розпалює їх дахи і стїни, що нераз годї до них і дотулити ся, бо можна таки попечи ся. Лїтом буває в такім домі така духота, як в парни, бо тепло доходить до 35 степенїв Цельзия, підчас коли на дворі буває 40 степенїв і більше. Щастє ще, що ночи бувають тут холодні, .бо инакше годї би таки Европейцям видержати.

До спеки в лїтї прилучає ся тут ще й страшенний порох. Коли иноді звіє ся вихор, то зібє такі тумани, що сьвіта божого не можна видїти, а з ясного дня робить ся ніч. Коли відтак пустить ся зливний дощ, — що однакож по таких вихрах досить рідко буває, — то, що правда, сполоче цїле місто, але на другий день така сама спека і такий самий порох, як були перед тим.

Ріжнородність населеня така тут велика, як рідко в якім містї. Хто хоче еї побачити, нехай вийде рано на торговицю, а побачить тут людий мало що не з цїлого сьвіта. Найбільше, розуміє ся, чорних, бо то слуги і робітники. Бури — то піби наші селяни, що приїзджають на торг тяжкими, воловими возами і привозять дрова або збіже і огородовину. Крім того видко тут всїляких африканьских людий із західного і всхідного побережа, головно з Санзибару, Хинцїв та Індів. Із сих двох послїдних народів заходить сюди найбільша маса; то найлїпші робітники, що наймають ся тут до копалень. На торговици видко майже лиш самих мужчин, бо европейскі дами дуже рідко коли виходять самі на купно, а Кафри не забирають з собою до міста жінок і родини. Одні лиш Ґріки приходять з родинами, а відтак ще й Індї; індийских жінок ще найбільше можна побачити на торговици.

Але хоч і як цїкаво побачити ту шішанину, то все-таки може то иноді бути й небезпечно, особливо в суботу вечером, коли в копальнях єсть виплата, і коли робітники спішать до міста, щоби тут тим скорше пропити зароблені гроші. Племена, що ненавидять ся, як н. пр. Зулюси і Басути узброені короткими палицями з тяжкими головками, званими тут „керрі“, стають тогди сотками до бійки і розпочинає ся формальна війна, котра нераз тягне ся серед страшенного крику і цїлими годинами, заким полициї удасть ся роз'ярених розігнати. Поле бійки вкривають опісля люди з поломаними кістьми та з порозвалюваними головами. Тепер такі бійки бувають вже рідші, а бодай не так грізні, бо правительство строго заказало Кафрам носити керрі.

Житє в містї, від коли єсть вже зелїзниця, стало більше як о половину дешевше, бо чого тут нема, то довозять з Капштадту із

жития при виборах, то бесїдник заявив ся против того, доказуючи, що вже само зложене такого трибуналу було би дуже трудне, а відтак казав, що поодинокі партиї робили би пресию на той трибунал. — Пос. Слявік обставав за заведенем безпосередних виборів.

Пос. Менґер промавляв за установленем трибуналу для виборів. Правда, що в парляментї знайдуть ся завсїгди люди, котрі безсторонно будуть поступати при провірюваню виборів, але в многих случаях буде дїяти ся і противно; до того прилучать ся ще й полїтичні, национальні і социяльні противности. Длятого на всякий случай було би лїпше, щоби якийсь трибунал провірював вибори, а не парлямент, а також треба конче установити якийсь закон о надужитях при виборах. — Пос. Романчук відповідаючи Пінїньскому сказав, що з Галичини наспіли сотки петиций домагаючі ся безпосередних виборів, але анї одна не наспіла за виборами посередними. Коли при послїдних виборах до Сойму вийшли й деякі опозиційні посли, то їх було би вийшло далеко більше, коли-б вибори були безпосереднї.

При голосованю ухвалено остаточно арт. 2 після предложеня правительства а всї поправки видкинено.

По сїм наступила нарада над законом о змінї взглядно доповненю ординациї виборчої до Ради державної. Пар. 6., в котрім бесїда о подїлї округів виборчих ухвалено з поправкою пос. Кравза. — При §. 6а. поставив пос. Ґец таку поправку: Округи виборчі для загальної кляси виборцїв складають ся в краях, котрі мають вибирати лиш одного посла з сеї кляси виборцїв, з цїлого краю, в прочих же краях з місцевостий кляси виборчої, міст і повітів судових, або виключно з кількох повітів судових. В округах виборчих, що не складають ся виключно з місцевостий загальної кляси виборчої з міст суть також і міста положені в дотичних повітах, не придїлені до нїякого округа виборчого загальної кляси виборцїв.

В комісиї для закона карного предложено слїдуючий проєкт закона против надужить при виборах.

§. 1. Хто комусь відгрожує ся насильством або побитем, нарушенем свободи, чести або майна і тим недопускає єго до самостійного виконуваня публичного права вибору або голосованя, має бути караний арештом від місяця аж до трох лїт. При обтяжаючих обставинах арешт може бути заострений.

§. 2. Хто при виборах якоїсь репрезентациї, покликаної до залагоджуваня публичних справ, доведе до результату незгідного з волею виборцїв, або той результат сфалшує, буде караний арештом від місяця до двох лїт. Арешт може бути заострений.

§. 3. Хто при виборах до публичних репрезентаций обіцянками або даванем якихсь користий маєткових старає ся наклонити виборця до голосованя в якімсь напрямі, або до здержаня ся від голосованя, а так само, хто ті обіцянки або користи принимає, буде караний арештом від місяця до року і грошевою карою до 2000 зр.

§. 4. Хто підступним викликуванем або якимись иншими зробить собі або другим можність до виконуваня права виборчого, якого не має, буде караний арештом від одного до шість місяцїв.

Перегляд полїтичний.

З Праги доносять, що ґр. Тун має бути вибраний послом до сойму і обійме в нїм провід клюбу февдальної шляхти.

Фузия межи ческою а моравскою партиєю вже довершена, але не всї моравско-ческі посли вступлять до молодоческого клюбу.

З Брюкселї доносять, що аґенти кор. Менелика, котрі замовили в Бельґії значну скількість амуниції, вибрали ся тепер до Льондону, де хотять закупити карабіни і армати, позаяк бельґійскі промисловцї не могли нїяк піднятн ся їх достави в жаданім речинци.

В Іспанії все ще не притихли демонстрациї против Сполучених держав. У Валенциї повторили ся знов розрухи і були так ґрізні, що правительство постановило завести там стан облоги. — Правительство іспаньске замовило множество карабінів в Анґлії, котрі мають бути в як найкоротшім часї доставлені.

Новинки.

Львів дня 9 марця 1896.

— **Іменованя.** П. Намістник іменував асистента рахунковото ц. к. Намістництва Ант. Киковича рахунковим официяюм, а рахункового практиканта ц. к. Намістництва Евг. Фридриха ц. к. асистентом рахунковим в Намістництві.

— **Первенесеня.** П. Намістник переніс ц. к. канцелїстів полїцийних Генр. Енґельмана з Щакової до Кракова і Йос. Сухоня з Кракова до Щакової.

— **Відзначеня.** Є. В. Цїсар надав старшому учителеви в Радомисли Сев. Оконеви срібний хрест заслуги з короною.

— **Є. Е. п. Маршалок краєвий** ґр. Стан. Баденї виїхав вчера до Відня і поверне в середу.

— **Соймові підмоги.** На 1896 р. визначив Сойм 3000 зр. до розпоряджeня Видїлу краєвого на підмоги для молодїжи, що образує ся в науках і штуках. З того признав Видїл краєвий між иншими: Ник. Левицкому співакови в Медиолянї 200 зр., Ад. Дїдурови співакови в Медиолянї 100 зр., Ів. Трушеви ученикови школи малярскої в Кракові 50 зр. і Ник. Івасюкови в Монахові 100 зр. — Для товариств академичних признячив Сойм на 1896 рік 1000 зр. до розпорядимости Видїлу краєвого і з тої квоти признав Сойм між иншими 100 зр. „Академичній громадї“ у Львові. — Для товариств ремісничих і ґімнастичних признав Сойм до розпорядимости Видїлу краєвого на 1896 р. 3300 зр.. з чого признав Видїл краєвий між иншими рускому „Соколови“ у Львові 50 зр.

— **Рускі ремісничо промислові і торговельні фірми в Станїславові.** В Станїславові є три визначнїйші ремісничо-промислові рускі фірми: бронзівнича Петра Дуткевича, переплетнича Антона Василька і кравецка Петра Геркоперця. Треба признати — пише хтось до „Буковини“ — що вироби всїх трох фірм, визначають ся солїдностию, смаком і гарним викінченем. Особливо-ж вироби Петра Дуткевича, тїшать ся великим признанем у нашого духовеньства, котре чим-раз більше поручає сїй фірмі виконуване пауків, хрестів, патериць і инших знарядів церковних. — З фірм торговельних єст в Станїславові звіст-

---

кольонії Пригірка. Давнїйше в найлїпшій порі року платила ся тут головка капусти по 1 зр. 50 кр. до 1 зр. 80 кр., один огірок по 60 до 90 кр., фунт винограду по 60 кр. до 1 зр. 20 кр., сотнар кукурудзи 36 зр., сотнар барабoль 50 зр. Та й не дивниця: гроший було подостатком, але продуктів рільних та огородових на таку велику масу людий дуже мало. Бо треба ще й то зважити, що крім жителїв в містї працює в сусїдних копальнях по кількасот тисячів людий.

В Кімберле, винявши робітників і службу, осїдає лиш той, хто має гроші, і то великі; то-ж не дивниця, що місто має в сих глухих сторонах славу маленького Парижа. Гроший єсть, як полови, то й людем хоче ся уживати, забагає ся розривки і забави. Збиток єсть тут такий, як і по великих містах Европи, хоч він нинї в порівнаню до перших часів міста вже значно менший. Тогди гроші легко приходили і легко ішли; нинї вже то трохи змінило ся. А все-таки ще й нинї устроюють ся тут великі балї; дами строять ся одна понад другу; мужчини шукають розривки на перегонах, в цирку і в театрі — ба в театрі вже нї, бо він торік погорів і нинї стоять лиш розвалини з него. Але кімберлейскі богатирі не сиплють вже так грішми, як сипали давнїйше. Дуже добре схарактеризувала їх проводирка одної віденьскої капелї дамскої, котра минувшої осени давала концерти в полудневo-африканьских містах, а між иншими і в Кімберле. Она каже:

В Кімберле, сїм богатим диямантовім містї, де нас — мимоходом сказавши — мало не зїли величезні москіти, давали ми концерт, котрого нїколи не забуду. Позаяк театр і саля концертова як-раз кілька днїв тому погоріли, то ми мусїли давати концерт під розвалинами. Аж страшно! Подумайте собі руїни погорівшої салї театральної, голі, чорні мури — а межи ними сцену вкриту дорогими коврами, оркестру, фортепян і кілька сот людий, мужчин і дам, що понавішували на себе повно диямантів. Один пан впав менї особливо в очи; він мав грубий, золотий ланцушок, що подобав таки на добрий ланцух, а на нїм висїв великий за куряче яйце, нешлифований ще і для того не сьвітячий диямант. Як би я его де була знайшла на улици, то гадала би, що то простий камінь і навіть би не підняла. Той камінь, так казали знатоки, представляв цїлий маєток; той чоловік плескав в долоні як шалений, а навіть був так ласкав, що кинув менї — рожі. Волїв би був кинути менї тим каменем в голову!... Приймали, але заробити не дали.

Зараз під самим містом єсть перша і найбільша копальня диямантів. Єсть то так величезна яма, що в нїй змістило би ся й кілька найбільших пірамід. Яма та єсть в горі на 600 метрів широка а іде в глубину на 130 метрів. В нїй працює кілька сот чорних людий — розбивають каміне, в котрім знаходять ся диямантi, і набирають на візки, котрі відтак тягне на гору дротянна линва, а порожні спускає знов в долину. Двайцять шість лїт тому назад був на сїм місци, де та яма, великий горб. На другім місци, де тепер друга копальня, був також горб, а на нїм кілька дерев; доокола же, на вехід аж під гори Бошоф, а на захід далеко аж поза ріку Валї, був пустий, пустісенький край. В початках сїмдесятих років відкрито тут в чотирох місцях диямантi і, як вже знаємо, повстало місто Кімберле, а коло него чотири головнї копальнї.

Ті чотири копальнї творять неправильний чотирокутник, займаючий може 4 квадр. кільометри і називають ся „драй діґінґс“ (dry diggings = сухі копальні) для відріжненя від копалень над рікою, званих „рівер діґінґс“ (river diggings). Зараз в перших початках, скоро лиш збігли ся сюди копальники, подїлили ґрунт межи себе на участки або клеми (claims), великі більше менше на пять сяжнїв в квадрат. Нікому не вільно було мати більше клемів, як лиш один, і то доти, доки він на нїм робив. Коли-ж властитель клему не робив на нїм через цїлий тиждень, то перший его сусїд мав право забрати єму єго участок. Ба, але вже в перших днях збігло ся тут далеко більше людий, як було участків, а з кождим днем приходили ще й нові цїлими громадами. Ті, що прийшли за пізно, потїшали ся тою надією, що чей не лиш тут в однім місци суть диямантi, але мусять знаходити ся і в цїлім краю. Они розбігли ся по цїлій околици, на богато миль доокола нинїшного Кімберле, і стали кождий собі порпати ся в земли. Можна собі уявити, яке було тут житє: люди, як ті мурашки, лазили по земли, підоймали кождий камінчик, розривали землю, чим хто міг, робили ямки або таки копали досить великі ями. До нинїшного дня лишили ся ще слїди тої роботи і скрізь по полях поза містом видко то більші то меншi ями, декотрі навіть на 10 або й 15 метрів глубокі, в котрих тисячі запорпали разом з надією і свої гроші. Лиш на двох місцях в сусїдній републицї Ораньє відкрито диямантi, але пізнїйше показались тут копальнї так убогі, що дохід з них не оплачував роботи. Тимчасом копальнї коло Кімберле розвивали ся чим раз більше.

В кімберлейскій копальни заняли копальники зараз зпершу такий простір, що займає 300 метрів вздовж а 190 в поперек і стали тут копати. Насамперед показав ся лупок, котрий ішов в глубину аж до 90 метрів, а відтак прийшло синяве каміне, мабуть вульканїчного походження, в котрім вже знаходили ся досить часто диямантi, розкинені в нїм як н. пр. розинки в тїстї лиш не так густо. Се каміне названо

на торговля знарядів церковних ікон книг і риз Теодора Стахевича і філія „Пародної Торговлі“. Була там ще більша торговля товарів корінних, овочів полудневих, ласощів і вин, сполучена з реставрацією — пп. Куриловича і Сурмачевского, обох Русинів, але минувшого тиждня перейшла она в чужі руки, а давні властителі виїхали до Львова де задумують провадити подібний інтерес на більшу скалю.

— Пропав без вісти дирекцийний возьний в дирекциї зелїзниць державних у Львові, назвищем Глова. Як вийшов перед тиждием ио службі до міста, так до нинї нїхто его не бачив, анї нїхто не умів о вім дати нїякої вісти. — Так само пропав від двох днів поручник 24 п. піхоти Максимілїян Янча. Власти цивільні і войскові глядають за ним, але доси безуспішно. Пропавший лишив лист, з котрого можна би догадувати ся, що в наслїдок нещастної любови рішив відобрати собі жите.

— Самоубийство. Нинї о 7-ій годинї рано відобрав собі жите 60-лїтний бар. Винкентий Долиняньский, замешкалий у Львові при ул. Валовій ч. 31. Смерть наступила зараз. Причина самоубийства поки-що не звістна.

— Нещастна пригода. З Оріхївця доносять: Андрух Ковальчук, служачий п. Цепьского, не передвиджуючи, що стрільба набита, цїлив жартом до служницї Парашки Липки. Тимчасом рушниця вистрілила і куля положила нещастну дївчину трупом на місци.

— Вибух нафти лучив ся дня 4 с. м. в копальни кн. Любомирскої в Схїдници. Горюча нафта розливаючи ся потоками на всї сторони викликала експльозию ґазів ще в других закопах, в наслїдок чого кількох робітників тяжко попарило ся. Лише з великим трудом удало ся при помочи снїгу угасити огонь.

— Фальшиві корони появили ся сими днями в Чернївцях. Чи они справдї фальшиві, сего не можна доси сконстатувати, але они мають особливий блеск перловий і тому уважають їх фальшивими. Недавно тому арештовано молодого чоловіка, богатого панича, але опісля випущено его на волю, а опогди знов арештовано челядника з Сторожинця.

— Чудовищну дитину привела 18 лютого с. р. на сьвіт одна жидівка в Катеринославі. Часопись „Крим“ так описує се чудовище: голова як у мопса і покрита волосом мопса, навіть уха форми мопсової, очи червоні, а руки довгі до колїн. На щастє сей вирід — пів пса а пів чоловіка — помер гнеть по породї, а жиди зараз его закопали.

— Сьпів женщин в церквах. Париский митрополит кардинал Рішард видав наново розпорядженє, котрим заборонює ся женщинам сьпівати сольо і в хорах церковних в Парижи; виняток становлять богослуженя маєві. Таке право ухвалено ще в XIII віцї, але опісля папа Климентій XIV позволив женщинам сьпівати в церквах: від того часу задержав ся той звичай. Однак в послїдних часах вийшли з того згіршаючі випадки. В великій церкві Нотр Дам в Парижи сьпівала артистка панна Сандерсен, а підчас єї сьпіву прибувала публика мов на яке видовище і заховувала ся мов в театрі; в иньших церквах париских прийшло навіть до того, що оплескували артистку і кричали „ще раз!“ Тота профанация церкви спонукала тепер кардинала Рішарда видати згадану заборону.

— Цїкава лїцитация відбула ся тими днями в Петербурзї. Продавано на нїй зелїзницю рижско-туккумску, оцїнену первістно на 1,900.000 рублїв. З причини, що не було купуючих, розпочато лїцитацию від 750.000 рублїв. Зелїзницю купив остаточно за 800.000 рублїв купець з Риґи Ценґбуш.

Штука, наука і лїтература.

— **„Дзвінка“ ч 5** містить: Докінченє різдвяної леґенди Ост. Макарушки „Роздерта сукмана“; — продовженє жартів і дїл турецкого сьміхотворця Насреддіна Ходжи в перерібцї В. Щурата; — продовженє „Учених розмов Николця з татуськом“ Ост. Макарушки; — оповіданє В. Б. „Борби Русинів з Половцями“; — стишок В. Александрова „Кедр“; — казку „Сила правди“; — стишок Т. Шевченка „Під вечер“; — казку „З житя ластівок“ і загадки, ребуси, задачі і т. ин.

Всячина.

— Коли чоловік буває найсильнїйшим? На питанє, о котрій порі дня чоловік єсть найсильнїйшим, відповість більшість на певно, що враня, зараз по обудженю. Тимчасом не годить ся та нїби справедлива відповідь з вислїдами, які роблено на людях при помочи силоміра. Противно, безпосередно по опущеню ліжка буває чоловік найслабшим, значить, єго мускули можуть в тім часї сповнити лише найменшу працю. Сила мускулів росте дуже замітно по снїданю, підносить ся найбільше по обідї, потім слабне на кілька годин, знов змагає ся перед вечером і знов меншає постепенно аж до раня. Найбільшими ворогами сили мускулів єсть оспалість і надмірна натуга, значить: найлучше уживати мускулів в міру. Праця аж до поту ослабляє значно силу мускулів; рівно шкідливою єсть праця перед снїданем.

— Непотрібні букви. В язиках француским і анґлїйскім єсть богато букв, котрі хоч входять в склад слів, цїлком не вимавляють ся. Друк тих букв потягає за собою значні страти. Після обчислень одного статистика, має француский язик 13 прц. злишних букв. З тої причини насувають ся такі внесеня: У француским язицї виходить около 6.800 ґазет, що друкують річно 108 мілїонів букв, з котрих 14 мілїонів 200 тисяч цїлком непотрібні і приносять страти в друку 14 мілїонів франків, числячи лише кошт друкарскої фарби. В анґлїйскім язицї виходить 1.700 ґазет, а що 12 прц. друкованих букв опускає ся при читаню, то страти, які звідси походять, виносять 47 мілїонів франків. На непотрібні букви зуживає ся крім того значна скількість паперу; страти, які з того походять, виносять річно 100 мілїонів франків для ґазет француских а 24 мілїони для анґлїйских. Вкінци страту часу при писаню непотрібних букв можна оцїнити на 18 мілїонів франків. Отже разом страти на друку букв непотрібних в ґазетах француских і анґлїйских виносять річно около 203 мілїонів франків. — У нас як звістно такою непотрібною буквою була, а подекуди ще й є буква ъ, котра займала зовсїм непотрібно і час при писаню і місце.

— Честь для Европи! Король Кореї видав дня 1 січня с. р. такий надворний декрет: „Я, ваш король, велїв собі нинї обстригти волосе після европейскої моди і прибрав ся в европейску одежу. Приказую, щоби мій нарід зробив так само без нїякого супротивленя“. Отже кравцям і голярям прибув один новий титул. Від тепер можуть деякі з них виписувати на своїх вивісках: „Надворний кравець Є. Вел. короля Кореї“.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 9 марця. Ґр. Ґолуховский виїзджає нинї до Берлина.

Петербург 9 марця. Нов. Время збирає складку на висланє вiддїлу Тов. Червоного хреста до Абесинії.

Рим 9 марця. Король повірив ґен. Ріккоті'ви утворенє нового кабінету і здає ся, що він в порозуміню з Рудінї'м вже завтра утворить нове мінїстерство.

Масава 9 марця. Майор Престінарі дав знати з Адіґрату, що має досить провіянту і амунїциї та буде держати кріпость, доки зможе.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

„синим ґрунтом“ і тепер лиш в нїм знаходять ся диаманти. Копальня стала з часом в горі дуже широка, бо стїни єї валили ся; але чим більше в спід, тим вузше треба було копати і длятого цїла копальня виглядає нинї як би якась величезна лїйка, на котрої сподї, працює кілька сот людий при сьвітлї смолоскипів і копають тут дальші ями. В однїй з таких ям дійшли вже до 200 метрів глубини.

З першу добувано розкопане камінє з копальнї в той спосіб, що кождий копальник сам або при помочи своїх товаришів виносив єго з копальнї на гору і тут висипав на столи та перебирав осторожно і шукав диямантів. Розуміє ся, що така робота забирала дуже богато часу. Пізнїйше стали вивозити землю тачками, але тогди знов мусїв кождий на своїм участку лишати вузеньку стежку. Коли вже й то було неможливе, тогди деякі богатші копальники поспроваджували собі дротяннї линви, вбили два палї на своїм участку, замість валка ужили иногдї й бочки і так тягнули камінє з копальнї у ведрах на гору. Незадовго цїла копальня вкрила ся сїтею линв, мов паутинем, коло котрого порало ся часом що найменше яких десять тисячів людий. Цїла копальня виглядала тогди, як би якесь величезне мураволиско.

Але чим глубша ставала копальня, чим твердше приходило в нїй камінє, тим труднїйша була робота. Годї було вже перешукувати камінє, тим більше, що нераз треба було перебрати яких 100 сотнарів, заким знайшов ся один диямант. То не легко приходило ся. Копальники взяли ся на спосіб; насамперед лишали камінє на горі, щоби трохи звітріло, а відтак полокали єго в бочках, щоби очистити з намулу. Але знов показала ся трудність — не було води. Покопано керницї, котрі давали досить води для людий, але до роботи було єї таки за мало. Стали єї довозити з ріки Валь, віддалено́ї на 40 кільометрів. Вода подорожіла; треба було платити за бочку по 3 до 6 зр. Тепер уставлено над рікою величезні машини, що помпують воду і посилають єї рурами до копалень. Бочка води не коштує тепер більше, як 1 зр. 20 кр.

Але мимо всяких улекшень, трудности ставали чим раз більші. Копальня ставала чим раз глубша. Спроваджено наконець і парові машини, але й ті не на довго помогли. Настали трудности, яких нїхто не сподїває ся. В наслїдок неоднакового копаня на поодиноких участках, стала земля в копальни дуже нерівна. В однім місци копав якийсь копальник, а зараз коло него були ями на 10 до 20 метрів глубокі, в другім місци знов сторчала над копальником величезна стїна, котра від часу до часу, звітрівши, валила ся і засипала не лиш цїнний ґрунт, але й убивала людий. Ведра з камінєм обривали ся, а були случаї, що копальник завалив ся і з цїлим своїм участком, та упав в пропасть і вже більше не бачив божого сьвіта.

Копальники побачили тепер, що кождий з них сам один не вдїє нїчого, і стали лучити ся в спілки. Найблизші сусїди почали спільно шукати диямантів на своїх ґрунтах. Тепер почали творити ся акцийні товариства, котрі відкуповували поодинокі участки. Ледви що зродила ся та гадка, — а було то в 1879 р. — як товариства такі почали вирастати мов гриби по дощи. В чотирох копальнях коло Кімберле утворило ся вже в 1880 р. аж 57 акцийних товариств для копаня диямантів.

(Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.